

Att skapa säkerhet genom risk

sociala risker och säkerhet vid publika evenemang

mikael.linnell@miun.se

Att skapa säkerhet genom risk

”As a technology of risk, insurance is first and foremost a schema of rationality, a way of breaking down, rearranging, ordering certain elements of reality”

Ewald (1991) s. 199

Att skapa säkerhet genom risk

”As a technology of risk, insurance is first and foremost a schema of rationality, a way of breaking down, rearranging, ordering certain elements of reality”

- ▶ Risk kan beräknas
- ▶ Risk är kollektiv

Ewald (1991) s. 199

Att skapa säkerhet genom risk

- ▶ Kort om bakgrund och material
- ▶ Att skapa ett riskobjekt
- ▶ Exempel från Risk- och sårbarhetsanalyser
  - Sociala risker
  - Publika evenemang

2004

Typ 1:
Organisatoriska
olyckor

Typ: 2
Naturkatastrofer

Typ: 3
Terroristangrepp
och andra typer av
avsiktlig påverkan

2011

Naturolyckor	Storm Översvämning Ras och skred Skogsbrand
Olyckor	Farliga anläggningar Farligt gods Brand CB RN Tågolycka Flygolycka
Teknisk infra- struktur och försörjnings- system	Vattenbrist Teleavbrott Elavbrott Fjärrvärme- bortfall IT-bortfall Drivmedelsbrist
Antagonistiska hot och social oro	Kriminalitet Terror Subversiv verksamhet Social oro Dataintrång
Sjukdomar	Pandemi Epidemi Influensa Epidemi

2013

27 typhändelser (nationella händelser)	13 händelser varav sju som sätts samman av f.d. enskilda händelser	11 Scenarier
Störningar i transporter	Störningar i transporter	Drivmedelsbrist leder till störningar i livsmedelsförsörjningen
Störningar i drivmedelsförsörjningen	Störningar i drivmedelsförsörjningen	
Störningar i livsmedelsförsörjningen	Störningar i livsmedelsförsörjningen	
Störningar i elförsörjningen	Störningar i elförsörjningen	Dammbrott i stor damm i kraftverksälv
Dammbrott	Dammbrott	
Översvämning av vattendrag	Översvämning av vattendrag	
Skotskjutning	Skotskjutning	Skotskjutning
Föreord driksvattentäkt (kemiskt utsläpp)	Föreord driksvattentäkt	Störningar i dricksvattenförsörjningen pga. diesel i Stockholms råvatten
Fartygskollision	Fartygskollision	
Värmebölja	Värmebölja	Långvarig värmebölja
Brand i särskilda objekt	Brand i särskilda objekt	Omfattande brand i kryssningsfartyg
Störningar i elektroniska kommunikationer	Störningar i elektroniska kommunikationer	Omfattande störningar i GNSS
Rymdskrot	Rymdskrot	
Solstorm	Störningar i elektroniska kommunikationer Solstorm XX	
Pandemi	Pandemi	Pandemiscenario orsakat av influensavirus A/H5N1 (fågelinfluensavirus) XXX
Epidemi (utbredd spridning av smittsam djursjukdom)	Epidemi	
Kärnkraftsolycka	Kärnkraftsolycka	Kärnkraftshaveri med radioaktivt utsläpp XXX
Social oro med våldsinslag	Social oro med våldsinslag	Spridning av social oro och upplopp i Sverige XXX
Terrorhandling (Utgåva, Bryggargatan)	Terrorhandling	Terrorattentat i Stockholms stad – bomber på Sergels torg och T-centralen XXX
Kemikaliespridning via bomb	Kemikaliespridning via bomb	
Isstorm X		
Stöld av/öriktig information X		
Ras och skred X		
Svaveldimma X		
Storm	Storm XX	
Föreord driksvattentäkt (biologisk kontaminering) X		
Väpnat angrepp X		

KBM (2004) s. 39

MSB (2011) s. 42

MSB (2013) s. 29

Risk- och sårbarhetsanalyser

- ▶ Underlag för beslutsfattare
- ▶ Guide för verksamhetsansvariga
- ▶ Information till allmänheten
- ▶ Kommuner, landsting och statliga myndigheter skyldiga enligt lag (2006:544 och 2006:942) att göra risk- och sårbarhetsanalyser

Att skapa ett riskobjekt

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	7
1.1	BAKGRUND	7
1.2	SYFTE OCH MÅL	8
1.3	AVGRÄNSNINGAR	8
1.4	LAGSTIFTNING OCH STYRANDE DOKUMENT	8
1.5	UNDERLAGSMATERIAL	8
1.6	METOD	9
1.7	RAPPORTENS OSÄKERHETER	9
2	BESKRIVNING AV KOMMUNEN	10
3	IDENTIFIERING OCH ANALYS AV RISKOBJEKT, SÄRBARA VERKSAMHETER OCH OÖNSKADE HÄNDELSER	11
3.1	SAMMANSTÄLLNING AV RISKOBJEKT I KOMMUNEN	11
3.2	SAMMANSTÄLLNING AV SÄRBARA VERKSAMHETER I KOMMUNEN	12
3.3	SAMMANSTÄLLNING AV OÖNSKADE HÄNDELSER SOM KAN PÅVERKA KOMMUNEN	13
4	VÄRDERING AV IDENTIFIERADE HÄNDELSER	22
4.1	KRITERIER FÖR SANNOLIKHET OCH KONSEKVENNS	22
4.2	VÄRDERING AV HÄNDELSER SOM KAN PÅVERKA KOMMUNEN	23
5	BEDÖMNING AV HANTERINGSFÖRMÅGA	24
5.1	KRITERIER FÖR BEDÖMNING AV HANTERINGSFÖRMÅGAN	24
5.2	HÄLMSTADS KOMMUNS BEDÖMDA HANTERINGSFÖRMÅGA	24
6	ANALYS	26
6.1	ANALYS AV REKBILD	26
6.2	FÖRMÅGA ATT FÖREBYGGA OCH HANTERA HÄNDELSER	26
6.3	JÄMFÖRELSE HÄLMSTAD OCH SVERIGE I ÖVRIGT	27
6.4	RISKREDUCERANDE ÅTGÄRDER	29
6.5	OSÄKERHETER	29
7	SLUTSATSER	30
	REFERENSER	31
	BILAGA A - VERKTYG FÖR PRIORITERING AV SAMHÄLLSVIKTIG VERKSAMHET	32

RSA Halmstad kommun 2010

Att skapa ett riskobjekt

”The construction of risk objects can be divided into two levels. **The first level** entails constructing the objects themselves, since an object cannot be very well defined as risky unless it is also defined as an object”

Hilgartner (1992) s. 42

Att skapa ett riskobjekt

”The construction of risk objects can be divided into two levels. **The first level** entails constructing the objects themselves, since an object cannot be very well defined as risky unless it is also defined as an object”

“**The second level** of the social construction of risk objects consists of defining objects as *risky* by constructing linkages between objects and putative harm”

Hilgartner (1992) s. 42

Från social sårbarhet till social risk

”Social sårbarhet är ett nytt begrepp inom risk- och sårbarhetsanalys. Vissa definierar det som en persons bristande tillgångar på resurser, t.ex. Ekonomiska, materiella, personliga, fysiska, sociala och politiska, vilka kan leda till svaga strukturer hos individer och hushåll. Begreppet kan också omfatta föreställningar och vanor, dvs. människors uppfattningar och handlingsmönster kan leda till att de är mer sårbara än andra”

Abrahamsson & Magnusson (2004) s. 30

Från social sårbarhet till social risk

”En social risk är sannolikheten för oönskade händelser, beteenden eller tillstånd med ursprung i sociala förhållanden och som har negativa konsekvenser för det som bedöms vara skyddsvärt” (s. 5)

Från social sårbarhet till social risk

”Sociala risker (...) innefattar ett område som landsting, kommuner och frivilligorganisationer har arbetat med under lång tid. De senaste 10 åren har sociala risker börjat definieras som ett verksamhetsområde även inom krisberedskapen” (s. 44)

Från social sårbarhet till social risk

RISKER, RISKFAKTORER OCH INDIKATORER
RISKER OCH RISKFAKTORER
NIVÅ 1: BAKOMLIGGANDE RISKFAKTORER OCH SAMHÄLLSPROCESSER
Social, ekonomisk och politisk marginalisering
Alienerade yngre män
NIVÅ 2: ALIENATION, MISSBRUK OCH OHÄLSA
Alienation
Missbruk
Ohälsa/psykisk ohälsa
Allvarliga psykiska störningar
NIVÅ 3: BROTTSLIGHET OCH SOCIALA KONFLIKTER
Fysisk skadegörelse på egendom
Stöld, rån och hälerörott (tillgrepp)
Hot och våld
Organiserad brottslighet
Politiskt inriktat hot och våld
NIVÅ 4: OTRYGGHET
Otrygghet

”Tretton olika riskfaktorer har valts ut (...).
För varje riskfaktor finns ett antal mätbara
indikatorer, drygt fyrtio har valts ut”

RSA Ulricehamns kommun 2011, s. 30

Från social sårbarhet till social risk

- Social, ekonomisk och politisk marginalisering
- Social och territoriell stigmatisering
- Alienation
- Otrygga uppväxtförhållanden
- Ohälsosamma levnadsvanor
- Brist på finansiella, materiella eller personella resurser

Publika evenemang

RISK- OCH SÄRBARHETSANALYS

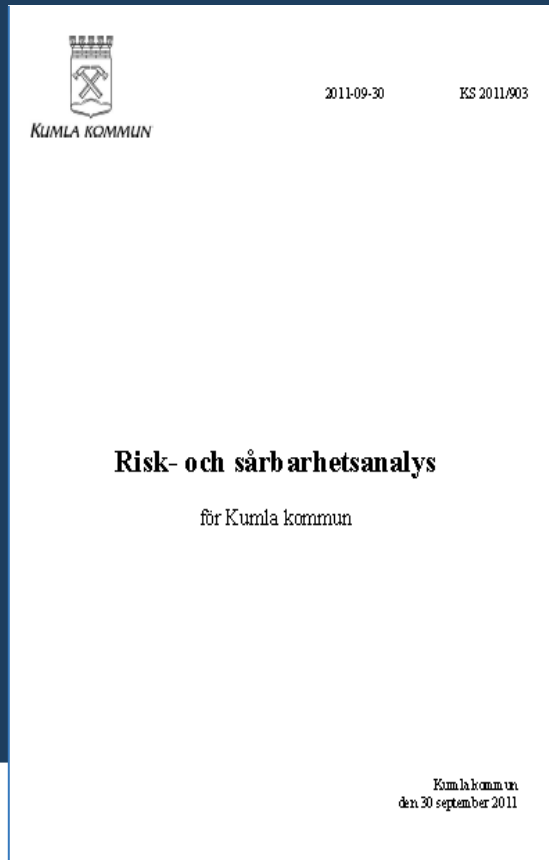
Om det otänkbara blir verklighet ...

...analys av kommunens risker och sårbarheter och planering för säkerhet.

Antagen av kommunfullmäktige 2008-01-31, §9.

”Torpkonferensen, Sanna-Marken, Mylle-Marken och Lill-Marken är exempel på sådana arrangemang som förekommer i kommunen. Skadade och omkomna människor kan bli en konsekvens om en brand skulle uppstå” (s. 17)

Publika evenemang

”Kumla Motorstadion ligger i Sannahed, strax utanför Kumla tätort. Här har speedwayklubben Indianerna sin hemmabana. På området finns en 500 cc bana som är 375 m lång och mycket populär bland landets elitåkare. Där finns också en 80 cc bana som är 175 m lång. Klubben är en av landets bästa plantskolor för duktiga 80 cc åkare. Anläggningen sköts helt av Kumla Motorsportklubb” (s. 16)

Publika evenemang

- ▶ Publika evenemang
- ▶ Publika områden
- ▶ Publika anläggningar

Från händelse till plats

Evenemang	En stor (organiserad) händelse	www.ne.se/sve/evenemang
	En större tillställning, eller en händelse, som arrangeras kortvarigt till skillnad från löpande verksamhet	http://sv.wikipedia.org/wiki/Evenemang
Område	En större, mer eller mindre tydligt avgränsad yta	www.ne.se/sve/omrade
Anläggning	Iordningställt markområde ev. med byggnader	www.ne.se/sve/anlaggning

Referenser:

- Abrahamsson & Magnusson (2004) Användning av risk- och sårbarhetsanalyser i samhällets krishantering. Rapport 1007
- Ewald François (1991) Insurance and Risk, in Burchell, Gordon and Miller (eds.) *The Foucault Effect. Studies in Governmentality*
- Halmstad kommun (2010) *Risk- och sårbarhetsanalys*
- Hilgartner Stephen (1992) The Social Construction of Risk Objects, in Short and Clarke (eds.) *Organizations, Uncertainties, and Risk*
- KBM (2004) *Risk- och sårbarhetsanalyser. Utgångspunkter för fortsatt arbete*
- Kumla kommun (2009) *Risk- och sårbarhetsanalys*
- Lekebergs kommun (2008) *Risk- och sårbarhetsanalys*
- Länsstyrelsen Stockholms län (2013) *Risk- och sårbarhetsanalys*
- Länsstyrelsen Västra Götalands län (2012) *Västra Götalandsmodellen. Sociala risker i risk- och sårbarhetsanalyser – en vägledning*
- MSB (2011) *Vägledning för risk- och sårbarhetsanalyser*
- MSB (2013) *Risker och förmågor 2012*
- Ulricehamns kommun (2011) *Risk- och sårbarhetsanalys*